

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра міжкультурної комунікації та перекладу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В. о. декана факультету
іноземних мов

Любомир БОРАКОВСЬКИЙ

“26” червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Переклад і цифрові технології

освітній рівень	Магістр
галузь знань	03 – Гуманітарні науки
спеціальність:	035 Філологія
спеціалізація:	035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - німецька
освітня програма:	Переклад (німецька і друга іноземна мови, міжкультурні німецькі студії)
факультет:	іноземних мов

Львів – 2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Переклад і цифрові технології» для студентів I курсу освітнього рівня «магістр» за спеціальністю 035 Філологія, зі спеціалізації «035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - німецька», освітньо-професійною програмою «Переклад (німецька і друга іноземна мови, міжкультурні німецькі студії)».

Розробники: Сулим В. Т., професор кафедри міжкультурної комунікації та перекладу, Мольдерф О. Є., асистент кафедри міжкультурної комунікації та перекладу.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри міжкультурної комунікації та перекладу

Протокол №9 від. "26" червня 2023 р.

Завідувач кафедри міжкультурної комунікації та перекладу

(підпис)

(проф. А. Й. Паславська)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

“Переклад і цифрові технології”

1-ий семестр

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	<u>Галузь знань</u> 03. Гуманітарні науки (шифр, назва)	Нормативна	
Модулів – 2	Освітній рівень: магістр	<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 2		1-й	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 035 Філологія	<i>Семестр</i>	
		1-й	
<i>Лекції</i>			
16 год.		год.	
<i>Практичні, семінарські</i>			
16 год.		год.	
<i>Самостійна робота</i>			
58 год.		год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,625	ІНДЗ:		
	Вид контролю: іспит		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми здобуття освіти – 36% аудиторних занять і 64 % самостійної та індивідуальної роботи

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Професійний вишкіл перекладачів у сучасних умовах неможливий без формування у них навиків використання широкого спектру цифрових технологій, головно тих, які мають вузькопрофільне професійне значення, адже вони значно пришвидшують і спрощують процес перекладу, що дозволяє перекладачеві бути конкурентоспроможним на ринку праці.

Мета вивчення дисципліни: ознайомити студентів із цифровими технологіями, які є актуальними і потрібними для сучасної перекладацької галузі, а також формувати у них навиків і вмінь критичного й ефективного використання таких технологій у повсякденній професійній практичній діяльності.

Завдання дисципліни:

- формувати розуміння у студентів понять «цифрові технології», «цифрові технології у перекладі»,
- ознайомити студентів із використанням цифрових інструментів в багатомовних установах і компаніях,
- формувати здатність провадити дослідження процесу і результатів використання цифрових технологій на належному рівні,
- формувати практичні навички ефективного користування системами машинного перекладу Google Translate, DeepL, автоматизованого перекладу SDL Trados, інструментом штучного інтелекту Chat GPT, системою перекладу відеоматеріалів Vidby.

Загальні компетентності (ЗК):

- Здатність усно і письмово спілкуватися державною та іноземними мовами.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, зокрема у словниках та пошукових базах, до ідентифікації конкретних типів текстів.
- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, перекладознавчі зокрема, розуміти теоретичні і методологічні основи перекладознавчої науки, у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації.
- Здатність працювати в команді та автономно.
- Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність використовувати інформаційні і комунікативні технології.
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК):

- Здатність застосовувати інструменти машинного і автоматизованого перекладу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати:

- визначення поняття «цифрові технології», «цифрові технології в перекладі» та їх класифікацію;

- відмінності між автоматизованим перекладом і машинним перекладом;
- системи машинного перекладу та їх подібності і розбіжності,
- системи автоматизованого перекладу і їх подібності і розбіжності,
- принципи поставлення завдань для Chat GPT та принципи функціонування платформи Vidby.

Вміти:

- критично й ефективно використовувати сучасні інформаційні і комунікативні технології, зокрема системи автоматизованого, машинного перекладу і штучного інтелекту у перекладацькій діяльності;
- провадити дослідження процесу і результатів використання цифрових технологій на належному рівні;
- висловлюватися і презентувати державною та іноземною мовою;
- працювати в команді.

Програмні результати навчання (ПРН):

- Упевнено володіти державною та іноземними мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами, німецькою зокрема.
- Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі, зокрема у галузі перекладознавства.
- Застосовувати інструменти машинного і автоматизованого перекладу.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Цифрові технології у професійній діяльності перекладачів. Системи машинного перекладу. Автоматизований переклад.

Тема 1. Цифрові технології на службі перекладачів: основні поняття і сфери використання.

Тема 2. Цифрові технології у багатомовних установах: досвід органів ЄС та корпорації Volkswagen.

Тема 3. Машинний переклад. Типологія машинного перекладу. Системи машинного перекладу: переваги і недоліки

Тема 4. Автоматизований переклад: базові поняття.

Змістовий модуль 2. Система автоматизованого перекладу SDL Trados. Штучний інтелект і переклад. Цифрові технології в усному перекладі.

Тема 5. Робота з інструментом SDL Trados: перекладацька пам'ять.

Тема 6. Робота з інструментом SDL Trados: термінологічні бази даних, створення перекладацької пам'яті з попередніх перекладів.

Тема 7. Переклад і штучний інтелект. Chat GPT та можливості його використання для перекладачів.

Тема 8. Системи синхронного перекладу відеоматеріалів: Vidby.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Цифрові технології у професійній діяльності перекладачів. Системи машинного перекладу. Автоматизований переклад.												
Тема 1. Цифрові технології на службі перекладачів: основні поняття і сфери використання.	12	2	2			8						
Тема 2. Цифрові технології у багатомовних установах: досвід органів ЄС та корпорації Volkswagen.	10	2	2			6						
Тема 3. Машинний переклад. Типологія машинного перекладу. Системи машинного перекладу: переваги і недоліки	12	2	2			8						
Тема 4. Автоматизований переклад: базові поняття.	11	2	2			7						
Разом – зм. модуль 1	45	8	8			29						
Змістовий модуль 2. Система автоматизованого перекладу SDL Trados. Штучний інтелект і переклад. Цифрові технології в усному перекладі.												
Тема 5. Робота з інструментом SDL Trados: перекладацька пам'ять.	11	2	2			7						
Тема 6. Робота з інструментом SDL Trados: термінологічні бази даних, створення перекладацької пам'яті з попередніх перекладів.	12	2	2			8						
Тема 7. Переклад і штучний інтелект. Chat GPT та можливості його	11	2	2			7						

використання для перекладачів.												
Тема 8. Системи синхронного перекладу відеоматеріалів: Vidby.	11	2	2			7						
Разом – зм. модуль 2	45	8	8			29						
Усього годин	90	16	16			58						

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Цифрові технології на службі перекладачів: основні поняття і сфери використання.	2
2	Цифрові технології у багатомовних установах: досвід органів ЄС та корпорації Volkswagen.	2
3	Машинний переклад. Типологія машинного перекладу. Системи машинного перекладу: переваги і недоліки	2
4	Автоматизований переклад: базові поняття.	2
5	Робота з інструментом SDL Trados: перекладацька пам'ять.	2
6	Робота з інструментом SDL Trados: термінологічні бази даних, створення перекладацької пам'яті з попередніх перекладів.	2
7	Переклад і штучний інтелект. Chat GPT та можливості його використання для перекладачів.	2
8	Системи синхронного перекладу відеоматеріалів: Vidby.	2

6. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення дисципліни "Переклад і цифрові технології". Її зміст визначається робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача. Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни, а саме: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, методичними вказівками тощо. Методичні матеріали для самостійної роботи студентів передбачають можливість проведення самоконтролю з боку студентів. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виносить на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять.

Зміст СРС з дисципліни ”Переклад і цифрові технології“ складається з таких видів роботи:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних занять;
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни згідно з навчально-тематичним планом;
- пошук додаткової інформації щодо окремих питань курсу;
- підбір прикладів, що ілюструють певні теоретичні положення;
- створення власних перекладів з використанням систем автоматизованого машинного перекладу, а також штучного інтелекту;
- підготовка до усіх видів контролю, в тому числі модульних і комплексних контрольних робіт.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Цифрові технології на службі перекладачів: основні поняття і сфери використання.	8
2	Цифрові технології у багатомовних установах: досвід органів ЄС та корпорації Volkswagen.	6
3	Машинний переклад. Типологія машинного перекладу. Системи машинного перекладу: переваги і недоліки	8
4	Автоматизований переклад: базові поняття.	7
5	Робота з інструментом SDL Trados: перекладацька пам'ять.	7
6	Робота з інструментом SDL Trados: термінологічні бази даних, створення перекладацької пам'яті з попередніх перекладів.	8
7	Переклад і штучний інтелект. Chat GPT та можливості його використання для перекладачів.	7
8	Системи синхронного перекладу відеоматеріалів: Vidby.	7

7. Методи навчання і оцінювання:

Результати навчання дисципліни деталізують такі **програмні результати навчання**:

<p>ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземними мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами, німецькою зокрема.</p>	<p>Інформаційно-рецептивні (розповідь, пояснення, бесіда, лекція, демонстрація, спостереження) методи; проблемний виклад навчального матеріалу; частково-пошуковий та дослідницький методи; наочні (робота з таблицями, схемами тощо); практичні заняття, індивідуальні завдання (підготовка реферату тощо), інтерактивні методи (презентація, евристичні бесіди, дискусії, «мозковий штурм»), конкурси з практичними завданнями та їх подальше обговорення, проект, проведення творчих заходів, використання мультимедійних комп'ютерних).</p>	<p>Проміжне оцінювання (усне опитування, тест); поточне оцінювання (відповіді і виступи на практичних заняттях, самостійна позааудиторна робота (в т.ч. виконання домашніх завдань); тематичні контрольні роботи (у формі тесту, відповідей на теоретичні запитання, розв'язання практичних завдань, виконання індивідуальних завдань); відвідуваність; підсумкове модульне оцінювання (тест/теоретичні питання); підсумкове семестрове оцінювання (виконання усних і/або письмових завдань).</p>
<p>ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення</p>	<p>Інформаційно-рецептивні (розповідь, пояснення, бесіда, лекція, демонстрація, спостереження) методи; проблемний виклад навчального матеріалу;</p>	<p>Проміжне оцінювання (усне опитування, тест); поточне оцінювання (відповіді і виступи на практичних заняттях, самостійна позааудиторна робота (в т.ч. виконання</p>

<p>якості дослідження в конкретній філологічній галузі, зокрема у галузі перекладознавства.</p>	<p>частково-пошуковий та дослідницький методи; наочні (робота з таблицями, схемами тощо); практичні заняття, індивідуальні завдання (підготовка реферату тощо), інтерактивні методи (презентація, евристичні бесіди, дискусії, «мозковий штурм», конкурси з практичними завданнями та їх подальше обговорення, проект, проведення творчих заходів, використання мультимедійних комп'ютерних).</p>	<p>домашніх завдань); тематичні контрольні роботи (у формі тесту, відповідей на теоретичні запитання, розв'язання практичних завдань, виконання індивідуальних завдань); відвідуваність; підсумкове модульне оцінювання (тест/теоретичні питання); підсумкове семестрове оцінювання (виконання усних і/або письмових завдань).</p>
<p>ПРН 20. Застосовувати інструменти машинного і автоматизованого перекладу.</p>	<p>Інформаційно-рецептивні (розповідь, пояснення, бесіда, лекція, демонстрація, спостереження) методи; проблемний виклад навчального матеріалу; частково-пошуковий та дослідницький методи; наочні (робота з таблицями, схемами тощо); практичні заняття, індивідуальні завдання (підготовка реферату тощо), інтерактивні методи (презентація, евристичні бесіди, дискусії, «мозковий штурм», конкурси з практичними завданнями та їх подальше обговорення, проект, проведення творчих заходів, використання мультимедійних комп'ютерних).</p>	<p>Проміжне оцінювання (усне опитування, тест); поточне оцінювання (відповіді і виступи на практичних заняттях, самостійна позааудиторна робота (в т.ч. виконання домашніх завдань); тематичні контрольні роботи (у формі тесту, відповідей на теоретичні запитання, розв'язання практичних завдань, виконання індивідуальних завдань); відвідуваність; підсумкове модульне оцінювання (тест/теоретичні питання); підсумкове семестрове оцінювання (виконання усних і/або письмових завдань).</p>

8. Методи контролю

Оцінювання знань студентів з дисципліни «Переклад і цифрові технології» складається з таких видів оцінювання:

- проміжне оцінювання (усне опитування, тест),
- поточне оцінювання (відповіді і виступи на практичних заняттях, самостійна позааудиторна робота (в т.ч. виконання домашніх завдань),
- тематичні контрольні роботи (у формі тесту, відповідей на теоретичні запитання, розв'язання практичних завдань, виконання індивідуальних завдань),

- відвідуваність,
- підсумкове модульне оцінювання (тест/теоретичні питання),
- підсумкове семестрове оцінювання (виконання усних і/або письмових завдань).

9. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Модулі	Модуль I				Модуль II				Підсумковий контроль (іспит)	Сума
Кількість балів за модуль	25				25					
Змістові модулі	ЗМ 1			Модульний контроль 1	ЗМ 2			Модульний контроль 2		
Кількість балів за змістові модулі та модульний контроль	15				15				10	50
Розподіл балів	Аудиторна робота	Відвідування	Самостійна робота		Аудиторна робота	Відвідування	Самостійна робота			
	5	5	5	10	5	5	5	10		
Наукова робота	Участь у студентських наукових конференціях, семінарах, круглих столах, олімпіадах та конкурсах								1 - 10	

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою.

- максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни, яка завершується заліком, становить за поточну успішність 50 балів, на іспиті – 50 балів;
- при оформленні документів за іспитову сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою
		іспит
A	90 – 100 (відмінно)	відмінно
B	81 – 89 (дуже добре)	добре
C	71 – 80 (добре)	
D	61 – 70 (задовільно)	задовільно
E	51 – 60 (достатньо)	
FX	31 – 50 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	незадовільно
F	0 – 30 (незадовільно – без права перездачі)	

Протягом семестру проводиться не менше двох модулів або колоквиумів чи контрольних робіт або інших видів контролю. Максимальна кількість балів, яка встановлюється для цих видів контролю, а також відповідність оцінок FX та F у шкалі ECTS, у балах та національній шкалі визначає Вчена рада факультету або кафедра, яка забезпечують викладання відповідних дисциплін.

Особливості проведення семестрового підсумкового контролю відображені в робочій програмі та описі дисципліни і доводяться до відома студентів групи на першому занятті з дисципліни.

10. Методичне забезпечення

Рекомендована базова наукова та навчально-методична література

1. Computerlinguistik und Sprachtechnologie: eine Einführung / Kai-Uwe Carstensen, Christian Ebert, Cornelia Ebert, Susanne Jekat, Ralf Klabunde und Hagen Langer. Heidelberg : Spektrum Akademischer Verlag, 2010. 750 S.
2. Fisseni B. Computer sind dumm – und daher äußerst nützlich. *Kritische Ausgabe*. Jg. 13 (2010). Nr. 18. S. 85–89.
3. Koehn P. Neural Machine Translation. Cambridge : Cambridge University Press, 2022. 409 p.
4. Koehn P. Statistical Machine Translation. Cambridge : Cambridge University Press, 2010. 447 p.
5. Language technologies for a multilingual Europe / Edit. by Georg Rehm, Felix Sasaki, Daniel Stein, Andreas Witt. Berlin: Language Science Press, 2018. 220 p.
6. Marzouk S., Hansen-Schirra S. Kontrollierte Sprache im Zeitalter der neuronalen maschinellen Übersetzung. *Maschinelle Übersetzung für Übersetzungsprofis* / Hrsg. von J. Porsiel. Berlin : BDÜ Verlag, 2020. S. 234–250.
7. Tieber M. Historische und technische Hintergründe zum maschinellen Übersetzen. *Die Berechenbarkeit des Übersetzens: Translationskonzepte in der Computerlinguistik*. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg, 2023. S. 5–35

Інтернет-ресурси

1. <https://translate.google.com/>
2. <https://www.deepl.com/translator/>
3. <https://www.trados.com/>
4. <https://openai.com/blog/chatgpt>
5. <https://vidby.com/uk>
6. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/translation-centre-bodies-european-union-cdt_de

